

"I Løvens tegn" brugte i 1976 Aalholm ved

Da erotikken reddede dansk film

Lolland leverede såvel hovedperson som kullisser, da sengekant- og stjerne-tegnsfilmene gjorde pornografien tilgængelig for hr. og fru Danmark

LOLLAND-FALSTER Da den konservative justitsminister Knud Thesstrup i maj 1969 gjorde billedpornografien lovlig i Danmark, kastede han samtidig en redningskrans ud til dansk film, som dengang var i voldsom havsnød.

Den danske filmbranche havde ikke for alvor kunnet dæmme op for fjernsynets fremmarch op gennem 1960'erne. Hvis danskerne skulle lokkes i biografene, skulle Dirch Passer gerne optræde på plakaten, men end ikke den store komiker kunne løfte en branche i knæ.

Lidt lys for enden af tunnelen kom der i 1968, da den første Olsenbånd-film fik premiere. Men med fri adgang til nøgent kød i de danske biografteatre greb en helt ny genre millioner af biografgængere. Fra 1970' og otte år frem gik den særegne kombination af fladpandet lystspil og pornografi sin sejrsgang.

De såkaldte sengekant- og stjerne-tegnsfilm trak fulde huse. Ikke bare her i landet - Danmark havde fået en ny og lukrativ eksportvare i millionklassen. Startende med "Mazurka på sengekanten" i 1970, frem til "Agent 69 Jensen i skyttens tegn" endegyldigt lukkede eventyret i 1978. For et eventyr var det - om end et aparte et af slagsen.

Det er dette "eventyr" på 14 film, som kulturjournalisten Brian Iskov dykker ned i med sin bog "Danmark på sengekanten". Hans ambition har været at forsøge at forstå, hvordan og hvorfor dette unikke fænomen opstod i kølvandet

på pornofrigivelsen i 1969. Det er der kommet en særdeles læseværdig bog ud af, med masser af anekdoter fra de folk, som dengang var involveret. Og med analyser af de konsekvenser, det fik for dem.

Fra Rødby til lagnerne

Den 20. april 1970 gik de første optagelser i gang til filmen "Mazurka på sengekanten" i filmselskabet Paladiums studier i Hellerup. Skåret helt ind til benet bestod handlingen i: "Ung mand kan ikke finde ud af det med blomsterne og bierne, men med behjertet hjælp fra nogle dejlige damer lykkes det alligevel til sidst".

Det var filmens instruktør, John Hilbard, der karakteriserede handlingen således: I øvrigt en handling, som var dækkende for alle otte sengekantsfilm!

Den unge mand, der ikke kunne finde ud af de fornemmelser, der udsprang syd for livremmen, var Ole Søtoft. Om nogen blev han personificeringen af sengekant- og stjerne-tegnsfilmene, idet han havde hovedrollerne i 13 ud af de 14 film.

Ole Søtoft var søn af en

ingeniør fra Kolding, men flyttede tidligt til Rødby sammen med sine forældre. Han tog studentereksamen fra Maribo Gymnasium og var en tid lærervikar på Havneskolen i Rødby, inden han tog til København for at læse på tandlægeskolen.

Selv om hans store ønske var at blive skuespiller, holdt han det for sig selv.

"Jeg sagde det ikke til nogen, ikke engang til mine forældre. Jeg var bange for, man ville grine af mig. Når nogen spurgte, hvad jeg ville være, sagde jeg: Tandlæge", fremgår det af bogen.

Identitetsproblemer

Vejen ind til de første sengekantsfilm for Ole Søtoft gik over filmatiseringen af Soyas "Sytten". Om sin første optræden som nogen på film siger han:

"Man så mig nogen, mest fra ryggen. Jeg var ikke meget for det, jeg er meget blufærdig".

Bestemt ikke en udtalelse, man skulle vente fra en skuespiller, hvis image som lagenartist skulle klæbe til ham resten af livet.

De 13 hovedroller i sengekant- og stjerne-tegnsfilmene indbragte ham ikke

stor kunstnerisk respekt. Til gengæld formåede han at få forhøjet sin gage fra film til film. Alligevel var han klar over, at hans indsats nok var mere værd end udkommet. I et interview sagde han således, at hvis han havde satset på at få procenter af indtjeningen fra sengekantsserien, ville han have ejet Rådhuspladsen.

Sideløbende med lagen-gymnastikken spillede Ole Søtoft teater i den lettere genre, og han var med i revyer 29 gange. Han var blandt andet med i Nykøbing F. Revyen i 1969 samt i årene 1972, 73 og 74. På tidspunkter var han så overbebyrdet med arbejde, at han fik et alkoholproblem. Ifølge Brian Iskov måtte direktør for Nykøbing F. Revyen, Sejr Volmer Sørensen, personligt hente ham hjemme i forbindelse med starten på revyen i 1972. Herefter var Ole Søtoft på antabus.

Tiden efter pornolystspilene hører ikke til hans lykkeligste. Flere af hans medspillere betegnede ham som rar, omgængelig og dygtig, men "han blev en dårligere skuespiller af at være med i de film", mente andre.

Op gennem 1970'erne medvirkede han i to film om året, "men efter "I Skyttens tegn" tørrede tilbudene brat ud. I sine sidste 20 leveår indspillede Søtoft nul spillefilm", skriver Brian Iskov.

Ole Søtoft døde pludselig efter en blodprop 8. maj 1999.

Koryfæerne klarede sig

Mens Ole Søtoft, Birte Tove, Annie Birgit Garde og flere andre unge skuespilleres navne for evigt blev associeret med de erotiske lystspil, med deraf mang-

lende tilbud om seriøse roller på film og teater, ramte stigmatiseringen underligt nok ikke de mere etablerede skuespillere.

Folk som Axel Strøbye, Paul Hagen, Arthur Jensen, Otto Brandenburg, Sigrid Horne Rasmussen og Poul Bundgaard var nogle af de koryfæer, der jævnligt deltog i filmene, uden at det gav skår i karrieren. Ja, Karl Stegger insisterede faktisk på at være med hver gang - han missede faktisk kun 2 af de 14 film.

"Når en konservativ justitsminister kan frigive pornoen, hvorfor i alverden skulle en gammel arbejdsmand fra Aarhus så ikke kunne være med i den?", sagde han faktisk til dagbladet BT i juni 1976.

Mens sengekantsfilmene havde noget meget uskyldigt over sig, var stjerne-tegnsfilmene meget mere eksplicitte i brugen af porno. Det generede dog heller ikke Karl Stegger. Producenten Anders Sandberg er i bogen citeret for følgende beskrivelse:

"Hvert forår inden optagelserne kom Stegger ind på kontoret og spurgte. "Hvornår skal vi starte? Jeg vil være med; jeg er ligeglad med, om jeg får noget for det!" Han syntes, det var så skægt at rende rundt mellem de nøgne piger".

"Romantik på sengekanten" havde premiere 3. september 1973 med blandt andre Karl Stegger, Annie Birgit Garde, Ole Søtoft, Paul Hagen, Søren Strømberg og Birte Tove på rollelisten.

FOTO: FLEMMING RAVN

Nysted som kulisser til indspilningerne

Ole Søtoft og Birte Tove dannede par i fire af de otte sengekantsfilm og forblev bedste venner frem til Søtofts død i 1999. Her fra filmen "Rektor på sengekanten, som havde premiere 3. marts 1972. FOTO: JAN WEINCKE

Det ikoniske plakاتفoto fra "Mazurka på sengekanten" pryder bogens omslag. Fotograf Jan Weincke havde ladet sig inspirere af plakaten til Mike Nichols' film "Fagre voksne verden", hvorpå Dustin Hoffman betuttet betragter nabofruens (Anne Bancroft) ben i en forførende positur. FOTO: JAN WEINCKE

FAKTA

De 14 erotiske lystspil

- Mazurka på sengekanten - 31./8. 1970
- Tandlæge på sengekanten - 3./9. 1971
- Rektor på sengekanten - 3./3. 1972
- Motorvej på sengekanten - 15./9. 1972
- I Jomfruens tegn - 23./7. 1973
- Romantik på sengekanten - 3./9. 1973
- I Tyrens tegn - 19./7. 1974
- Der må være en sengekant - 3./3. 1975
- I Tvillingernes tegn - 18./7. 1975
- Hopia på sengekanten - 28./1. 1976
- I Løvens tegn - 16./7. 1976
- Sømand på sengekanten - 11./10. 1976
- Agent 69 Jensen i Skorplønsens tegn - 22./7. 1977
- Agent 69 Jensen i Skyttens tegn - 21./7. 1978

Og Kirsten Norholt, som var letpåkledt sygeplejerske i "Agent 69 Jensen i Skyttens tegn", er citeret for følgende: "Paul Hagen, som jo var notorisk kendt for sin meget, meget store glæde ved kvinder - jeg tror ikke, han har været så glad på noget tidspunkt i sit liv som i de her film".

Værd er det også at bemærke, at Suzanne Bjerrehuus giver den gas i filmen "I Tyrens tegn", hvor et lesbisk intermezzo var blæst op til at vare fire og et halvt minut. Hun syntes, det var pinligt til premieren på filmen, men til Ekstra Bladet sagde hun i 1990:

"Jeg tager det helt roligt, hver gang filmene bliver omtalt. Jeg har absolut intet fortrudt".

Tre gange Aalholm

Faktisk er det ikke kun Ole Søtoft, der knytter Lolland til de erotiske lystspil.

"I Løvens tegn" brugte i 1976 Aalholm ved Nysted som kulisser til indspilningerne. Det var producenten Anders Sandberg, der havde skaffet kontakten til baron Johan Otto Raben-Leventzau. Men da det kom til stykket, turde Sandberg ikke lægge kortene på bordet.

"Det er sådan et dansk lystspil, og det kan være, der er lidt erotik, men det

er der jo i alt", bluffede han ifølge "Danmark på sengekanten" over for baronen. Denne gav filmselskabet lov til at optage på slottet i tre måneder, mens han selv tog på luksuskrydstogt.

Da Raben-Leventzau vendte hjem, fik filmholdet ifølge bogen travlt med at dølge optagelsernes nøgne sandhed for ham. Den 22-årige tekniker Rumle Hammerich, der senere

blev instruktør og chef i Danmarks Radios dramaafdeling, var belysningsassistent på "I Løvens tegn". Han husker det således:

"Nogle dage kørte vi med to kamerahold. Det ene filmede godsejeren, som kørte rundt i sine gamle biler med sin familie klædt i tøj fra den tid. Det kamera var der ikke noget film i; det kaldte vi "at skyde mahogni". De skulle bare have ti-

den til at gå, mens vi andre filmede inde på slottet, hvor de knaldede op og ned ad trapperne og i salene".

Da "I Løvens tegn" havde premiere i Saga-biografen, følte Anders Sandberg sig forpligtet til at invitere Raben-Leventzau med. Under forevisningen gemte Sandberg sig i et hjørne af biografens foyer, nervøs for den 72-årige adelsmands reaktion.

"Straks efter slutteksterne fór baronen ud fra salen og styrede direkte mod

ham. "Anders", buldrede han, "hvorfor fanden fortalte du mig ikke det? Så var jeg sgu da blevet hjemme fra jordomrejsen", fortæller Brian Iskov og tilføjer, at Anders Sandberg samtidig fik lov til at optage de næste to film på Aalholm.

Brian Iskov:
"Danmark på sengekanten".
Book Lab.
304 gennemillustrerede sider.
Pris: 345 kroner.
Netop udkommet.

HANS JØRGEN MØLLER
hjm@gruppen.dk

Ole Søtoft og Birte Tove var begge med i den allerførste sengekantsfilm "Mazurka på sengekanten", som havde premiere 31. august 1970. I tidens ånd ses de her til en indlagt demonstration, inden det går løs på lagterne.
FOTO: JAN WEINCKE